

**ПСНАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Кафедра загальнонаукових та інженерних дисциплін факультету забезпечення оперативно-службової діяльності

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Пс 01.1 «БЕЗПЕКА ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ»**

ОПП «ПСИХОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Форма здобуття освіти: денна

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Безпека життя і діяльності» є вибірковою для професійної підготовки за ОПП «Психологія». Вивчається протягом 2-го семестру на кафедрі загальнонаукових та інженерних дисциплін.

Метою вивчення навчальної дисципліни є надання курсантам знань та навичок щодо ідентифікації небезпек, зниження ризику виникнення небезпечних ситуацій у повсякденній та службовій діяльності, стратегії і тактики екологічного моніторингу в Україні та Державній прикордонній службі, а також основних напрямків діяльності органів Державної прикордонної служби України з охорони навколишнього природного середовища.

Основне завдання навчальної дисципліни полягає у наданні курсантам знань та навичок щодо організації заходів щодо передбачення та правильності дій щодо усунення наслідків надзвичайних ситуацій в повсякденній та службовій діяльності.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти результатів навчання, які передбачають здатність демонструвати знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез та оцінювання його складових, а саме: організувати заходи щодо безпеки життєдіяльності підрозділу та персоналу в різних умовах.

Знання: знати теоретичні основи організації заходів щодо забезпечення безпеки життєдіяльності підрозділу та персоналу в різних умовах.

Розуміння: розуміти та інтерпретувати вивчений матеріал, уміти сформулювати висновки із проведених розрахунків та інших джерел інформації та прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань з організації заходів щодо безпеки життєдіяльності підрозділу та персоналу в різних умовах;

Застосування: застосовувати та могли використати вивчений матеріал для формулювання ідеї та концепції вирішення конкретних задач.

Аналіз: аналізувати отриману інформацію, вміти розбивати її на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та структуру, бачити помилки у логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість отриманих даних.

Синтез: синтезувати на основі одержаних фактів висновки.

Оцінювання: оцінювати рішення при розв'язанні спеціалізованих задач та практичних проблем щодо забезпечення безпеки життєдіяльності підрозділу та персоналу

ВИКЛАДАЧ: згідно форми А-4.03

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Вихідна, базується на шкільних курсах з біології, фізики, хімії, правознавства, математики.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Навчальні аудиторії, навчально виробнича майстерня (дільниці токарних, слюсарних, зварювальних, паяльних та деревооброблювальних робіт), мультимедійний проектор, екран, ноутбук, навчальна література з навчальної дисципліни, модульне середовище кафедри загальнонаукових та інженерних дисциплін.

Програмне забезпечення: модульне середовище академії – <https://10.241.24.43/course/index.php?categoryid=23>.

ТРИВАЛІСТЬ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ

Курс	Семестр	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин															Форми підсумкового контролю			
			Загальна	Усього аудиторних занять	Аудиторна робота							Індивідуальна робота					Самостійна робота	Екзамен	Диференційований залік	Залік	
					лекції	групові заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	індивідуальні заняття	курсові роботи (проекти)	контрольні роботи	підсумковий контроль	Усього	реферат	звіт з ІР та СР (конспект)	ІРГР					курсова робота (проект)
1	2	3	90	40	10		8	16			2	4	24			24		26		+	
Усього за дисципліну			90	40	10		8	16			2	4	24			24		26		+	

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Запланована кількість аудиторного навантаження 40 годин

№ з.п.	Найменування тем	К-сть годин на тему	Номери, вид занять та кількість годин									Місяці	Номери тем, занять та кількість годин	К-сть год
			1	2	3	4	5	6	7	8	9			
1	Теоретичні основи здійснення безпечної діяльності.	4	Л2	Лз2								01	1/1 Л (2); 1/2 Лз (2); 2/1 Л (2), 2/2 Лз (2);	8
2	Організація безпеки персоналу підрозділів ДПСУ в повсякденних та надзвичайних умовах	12	Л2	Лз2	Лз2	Пз2	Пз2	Пз2						
3	Основи фізіології праці та службової безпеки	6	Л2	Лз2	Лз2							03	3/1Л(2), 3/2(2)Лз; 3/3(2) Кр (2),	8
Модульний контроль		2	Кр2											
4	Теоретичні основи екологічного моніторингу	4	Л2	Лз2								04	4/1Л(2); 4/2 Лз (2), 5/1Л(2); 5/2Лз(2),	8
5	Практичні основи екологічного моніторингу в Україні та ДПСУ	8	Л2	Лз2	Лз2	Пз2						05	5/3 Лз (2), 5/4 Пз (2);	4
	Диференційований залік	4	Дз4									06	Дз (4)	4
Всього		40										Всього		40

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

1. Лекція Л

3. Лабораторне заняття Лз

5. Диф. залік

Дз

2. Практичне заняття Пз

4. Контрольна робота Кр

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
				1 курс	
				1 семестр	
1			8	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ БЕЗПЕЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
	1	Лекція	2	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. 1. Предмет і завдання дисципліни, правові основи дисципліни. 2. Основні поняття, визначення та терміни курсу. Класифікація небезпек. 3. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності. 4. Означення і вимірювання ризику.	[2.3.], с.15-50,
	2	Лабораторне заняття	2	Оцінка ризиків в повсякденній та професійній діяльності прикордонників, таксономія небезпек. 1. Класифікація небезпек за різними ознаками. 2. Оцінка та класифікація ризику. Видання завдань із індивідуальної та самостійної роботи	[2.3.], с.37-50
		Індивідуальна робота	2	Виконання завдання ІРГР з оцінки ризику.	[3.5.], [3.7.]
		Самостійна робота	2	Сумісність людини з технікою та середовищем. Методи, заходи та засоби забезпечення оптимальних умов життєдіяльності людини, колективу. Безпека життєдіяльності і споріднені науки та навчальні дисципліни. Цілісна система державного управління охороною життя людей на підприємствах та профілактика побутового травматизму. Прогнозування умов виникнення небезпечних ситуацій	[3.5.], [3.7.], [1.1.], [2.3.]
2			22	ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ ПІДРОЗДІЛІВ ДПСУ В ПОВСЯКДЕННИХ ТА НАДЗВИЧАЙНИХ УМОВАХ	
	1	Лекція	2	Складові безпеки життєдіяльності в повсякденних та надзвичайних умовах. 1. Значення нервової системи в життєдіяльності людини. 2. Будова і загальні властивості аналізаторів, характеристики основних аналізаторів безпеки життєдіяльності. 3. Класифікація надзвичайних ситуацій, загальна характеристика та причини їх виникнення. 4. Психологічна реакція людини на екстремальні умови та її вплив на безпеку життєдіяльності.	[2.3.], с. 56-90, 180-192. [2.3.], с.162-240.

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
	2	Лабораторне заняття	2	Дослідження психофізіологічних особливостей прикордонників для оцінки впливу на виконання функціональних обов'язків. 1. Дослідження сили нервової системи. 2. Дослідження типу темпераменту.	[2.3.], с. 89-103, [2.5.], с.59-76
	3	Лабораторне заняття	2	Визначення кризових днів життєдіяльності особового складу для оптимізації формування плану ОСД. 1. Формування мікроколективів для виконання функціональних обов'язків.. 2. Визначення кризових днів фізичного, емоційного та інтелектуального циклів в житті людини. Видача завдання ІРГР з дослідження біоритмічного типу працездатності людини.	[2.3.], с.106-109, [2.5.], с.76-91
	4	Практичне заняття	2	Оцінка небезпек при експлуатації електрообладнання в технічно-побутових приміщеннях підрозділів ДПСУ. 1. Розрахунок параметрів безпечної експлуатації електроприладів. 2. Пожежонебезпека при перевантаженні електромережі.	[2.3.], с.137-142. [2.5.], с.36-46.
	5	Практичне заняття	2	Розрахунок параметрів захисту прикордонників від впливу радіоактивного випромінювання. 1. Розрахунок рівня необхідного захисту від α , β випромінювання. 2. Розрахунок зниження впливу γ випромінювання до ГДД.	[2.5.], с.5-23.
	6	Практичне заняття	2	Надання першої долікарської допомоги потерпілому у повсякденній та професійній діяльності прикордонників. 1. Теоретичні аспекти надання долікарської допомоги. 2. Накладання найпростіших пов'язок.	[2.5.], с.118-124.
		Індивідуальна робота	2	Виконання завдання ІРГР з дослідження біоритмічного типу працездатності людини.	[2.3.], [2.5.], [3.3.]-[3.7.]

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		Самостійна робота	8	<p>Розрахунок впливу тютюнопаління та забруднення атмосфери аерозолями на здоров'я прикордонників в різних регіонах діяльності ДПСУ. Забруднення атмосфери аерозолями та його вплив на здоров'я людини. Вплив тютюнопаління на здоров'я людини. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори.</p> <p>Оцінка впливу хімічних факторів небезпеки у повсякденній та професійній діяльності прикордонників. Аналіз небезпек під час роботи з шкідливими хімічними речовинами. Оцінка можливості хронічного отруєння ртуттю.</p> <p>Психіка людини і безпека життєдіяльності. Здоров'я та механізми його підтримки. Небезпеки соціального походження, комбіновані небезпеки. Наркотики і наркоманія. Інфекційні хвороби. Венеричні хвороби. СНІД. Соціальні та суспільно-політичні небезпеки. Соціальні та психологічні фактори, що впливають на безпеку життєдіяльності людини. Небезпеки, пов'язані з використанням транспортних засобів. Схильність до стресових станів. Моделі поведінки у небезпечних ситуаціях, тероризм. Організація життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях. Організація ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності в Україні. Прийоми та способи проведення рятувальних робіт. Використання захисних споруд, засобів індивідуального захисту, медичних та підручних засобів.</p>	[2.3.], [2.5.], [3.3.]-[3.7.]
3			20+2	ОСНОВИ ФІЗІОЛОГІЇ ПРАЦІ ТА СЛУЖБОВОЇ БЕЗПЕКИ	
	1	Лекція	2	<p>Основи фізіології праці та пожежної профілактики на об'єктах ДПСУ.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гігієна праці, її значення. 2. Чинники, що визначають санітарно – гігієнічні умови праці. 3. Вплив параметрів мікроклімату на організм людини. 4. Дія електричного струму на організм людини. 5. Чинники, що впливають на результати ураження електричним струмом. 6. Основи пожежної профілактики на об'єктах ДПСУ згідно нової редакції Правил пожежної безпеки в Україні. 	[2.4.] С. 39-47 [1.1.]
	2	Лабораторне заняття	2	<p>Небезпеки при організації обслуговування та ремонту спеціальної техніки та технічних засобів охорони кордону</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. . Організація охорони праці в ремонтних майстернях та службових приміщеннях ДПСУ 2. Визначення параметрів мікроклімату службових приміщень ДПСУ та оцінка їх відповідності нормативним значенням. 3. Ознайомлення з обладнанням та правилами безпеки в НВМ. 	[2.4.] С. 49-55
	3	Лабораторне	2	Визначення параметрів інфрачервоного випромінювання при роботі з	[3.2.] С. 235-251

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
		заняття		тепловізійними комплексами та приладами дослідження паспортних документів. 1. Застосування інфрачервоного випромінювання та його вплив на організм людини. 2. Оцінка ефективності захисту від інфрачервоного випромінювання.	
		Індивідуальна робота	6	Виконання завдання ІРГР 1 «Основи пожежної профілактики на об'єктах ДПСУ згідно нової редакції Правил пожежної безпеки в Україні».	[3.5.] С. 64 --135
		Самостійна робота	8	Аналіз небезпеки ураження електричним струмом. Небезпека замикання на землю в електроустановках. Крокова напруга і напруга дотику. Дослідження електробезпеки в зоні розтікання електричного струму у землю.	[3.5.] С. 75-164 [1.1.]
Контрольна робота			2	Модульний контроль	[3.2.]-[3.5.], [3.6.]
4			14	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ	
4	1	Лекція	2	Теоретичні аспекти сучасної екології. 1. Характеристика біосфери. 2. Вплив фізичних параметрів будови Землі на організм людини. 3. Екологічний стан в Україні. 4. Правове регулювання екологічних відносин	[2.1.], с. 6-54 [2.2.], с. 3-62, [3.1.], с. 10 -110
	2	Лабораторне заняття	2	Дослідження екологічного стану довкілля в місцях дислокації підрозділів ДПСУ. 1. Екологічний стан ґрунтів та водних об'єктів. 2. Розрахунок міграції забруднюючих речовин в підземних водах.	[2.1.], с. 364-373 [2.2.], с. 192-198 [3.1.], с. 248-255.
		Індивідуальна робота	6	Виконання відповідних завдань ІРГР «Стихійні лиха, які найчастіше трапляються в Україні. Характеристика найбільш руйнівних стихійних лих в історії людства. Екологічні наслідки військових дій. Екологічні проблеми в Україні».	[2.1] - [3.9]
		Самостійна робота	4	Техногенний вплив на атмосферу та гідросферу. Техногенний вплив на стан ґрунтів. Проблеми відходів людської діяльності. Соціально – економічні чинники впливу на сучасне суспільство. Урбанізація та її негативні наслідки в Україні. Сучасні підходи до ідеї ноосфери. Симбіотичний шлях розвитку людства. Концепція біотичної регуляції навколишнього середовища. Соціально - економічні проблеми екології	[2.1] - [3.9]
5			20	ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ ТА ДПСУ	
5	1	Лекція	2	Екологічний моніторинг в Україні. 1. Поняття та методи екологічного моніторингу 2. Моніторинг навколишнього природного середовища в Україні та ДПСУ. 3. Еколого-економічні основи природокористування	[2.1.], с. 54-135 [2.2.], с. 138-220
	2	Лабораторне заняття	2	Розрахунок забруднення довкілля транспортними засобами підрозділів ДПСУ. 1. Розрахунок викидів забруднюючих речовин у повітря автотранспортом.	[2.1.], с. 300-310 [2.2.], с.231 -246

№ теми	№ зан	Види навчальних занять	Кільк. годин	Назва теми і навчальні питання заняття	Література
				2. Розрахунок суми збору за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин пересувними джерелами.	
	3	Лабораторне заняття	2	Дослідження забруднення повітря ділянки території різними методами. 1. Визначення завантаженості ділянки вулиці автомобільним транспортом та оцінка ступеня забруднення атмосферного повітря. 2. Оцінка забрудненості повітря за допомогою лишайників (ліхеноіндикація)	[2.1.], с.332-347 [2.2.], с.271-287
	4	Практичне заняття	2	Охорона навколишнього середовища в Україні та ДПСУ Прийом звіту з індивідуальної роботи.	[2.1], с. 88-105, с.332-347 [2.2.], с.271-287 [3.1.], с. 114-146
		Індивідуальна робота	8	Виконання завдань ІРГР : 1. Дії начальника штабу прикордонного відділу, щодо організації охорони державного кордону в реальних умовах можливого радіаційного, хімічного забруднення внаслідок руйнування потенційно небезпечних об'єктів. 2. Визначення шумового забруднення ділянки території. 3. Дослідження електромагнітного забруднення 4. Оцінка хімічної обстановки та функції підрозділів ДПСУ для захисту населення після аварії на об'єкті з виливом (викидом) сильнодіючих отруйних речовин	[2.1]
		Самостійна робота	4	Правові аспекти охорони навколишнього природного середовища.	[2.1]
Диференційований залік					
Диференційований залік	4	Диференційований залік			[2.3.], [2.9.]
Разом за 2 семестр	90				
Разом за 1 курс	90				
Всього за дисципліну	90				

ЛІТЕРАТУРА

1. Нормативно-правові акти

1.1. Наказ МВС України від 30.12.2014 р. № 1417 зареєстрований у Міністерстві юстиції України 05.03.2015 р. за № 252/26697.

2. Базова

2.1. Блінніков Г.П., Боровик О.В.. Методологічні засади екологічного моніторингу в Державній прикордонній службі України: Навчальний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2014. – 400 с.

2.2. Блінніков Г.П., Шевчук В.М., Дацюк Л.С. Прикладна екологія та екологічні аспекти діяльності органів охорони державного кордону: Навчальний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2009. – 316 с.

2.3. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ За ред Є.П.Желібо і В.М.Пічі. – Київ “Каравела”, Львів “Новий Світ-2000”, 2001. -314 с.

2.4. Жидецький В. Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці: Підручник. – Львів: Афіша, 2000-348с.

2.5. Пепельніцина Т.Ф., Підгайчук С.Я. Безпека життєдіяльності в розрахунках: посібник для слухачів, курсантів та студентів вищих навчальних. Хмельницький, видавництво НАДПСУ, 2014 – 178 с.

3. Допоміжна

3.1. Блінніков Г.П., Шевчук В.М., Дацюк Л.С. Основи практичної екології: навчально-методичний посібник. - Хмельницький: Видавництво Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького, 2011. – 320 с.

3.2. Жидецький В. Ц., Джигирей В.С., Сторожук В.М. Практикум із охорони праці. Навч. посібник. – Львів: Афіша, 2000-352 с.

- 3.3. Дубицкий А.Е., Семёнов И.А, Чепкий Л.П. Медицина катастроф. Київ „Здоров’я”, 1993. – 167 с.
- 3.4. Заплатинський В.М.. Безпека життєдіяльності. Київ: КДТЕУ – 1999. – 187 с.
- 3.5. Миценко І.М.. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі. Кіровоград – 1998. -170 с.
- 3.6. Сінкевич В.М. Основи охорони праці. НАДПСУ, 2005 - 171с.
- 3.7. Пістун І.П.. Безпека життєдіяльності. Суми: Університетська книга – 1999. - 276 с.
- 3.8. Популярная медицинская энциклопедия, Ульяновск „Книгочей” – 1997. - 329 с.
- 3.9. Ткачук К.Н., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. – К.:Основа, 2006 — 448 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Інтранет сайт кафедри загальнонаукових та інженерних дисциплін [Електронний ресурс] – <http://10.241.24.195/>.
2. Нормативна база ДПСУ [Електронний ресурс] – <http://10.241.2.180/Npd>
3. Сайт бібліотеки НАДПСУ [Електронний ресурс] – <http://lib.nadpsu.edu.ua:8080/>
4. Модульне навчальне середовище НАДПСУ [Електронний ресурс] – <http://10.241.24.9/moodle/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточне рубіжне та підсумкове оцінювання здійснюється відповідно до Положення про систему поточного і підсумкового оцінювання результатів навчання курсантів (слухачів, студентів) Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

Середовище в аудиторії є творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлені терміни. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, він/вона відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни обов'язково звітують про опанування ними навчального матеріалу. Курсанти, які пропустили більше 30% з тих занять, де було передбачено оцінювання, одержали середньоарифметичну з поточних оцінок нижче 2,60, тобто менше 70% позитивних оцінок від загальної кількості, не відзвітували за індивідуальну та самостійну роботу, до семестрового контролю не допускаються.

У разі коли курсант не виконав умови допуску до складання семестрового контролю, завчасно, але не пізніше трьох робочих днів до складання семестрового контролю, рішенням кафедри йому встановлюється індивідуальний термін ліквідації заборгованості. Якщо курсант (слухач, студент) не ліквідує заборгованість у визначений кафедрою термін, то він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни і в відомості обліку успішності, в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «незадовільно» за національною шкалою, 50 балів за 100-бальною шкалою і FX – за шкалою ЄКТС. При повній відсутності позитивних поточних оцінок, за визначені звітності, і не ліквідації заборгованості у визначений кафедрою термін, курсанту (слухачу, студенту) курс з навчальної дисципліни не зараховується і в графі «підсумкова оцінка», йому виставляється оцінка «недопущений» за національною шкалою, 17 балів за 100-бальною шкалою і F за шкалою ЄКТС. В такому випадку курсант (слухач, студент) представляється на засідання Вченої ради факультету, академії і йому пропонується пройти повний курс повторно. У разі відмови розглядається питання про його відрахування з академії.

Дотримання академічної доброчесності

Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічним складом передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу)

діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу закладу вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності.

Нормативно-правове забезпечення: <https://nadpsu.edu.ua/osvita/normatyvno-pravove-zabezpechennia/>

Додаток А
Методи навчання та методи контролю навчальних досягнень

Шифр	Метод навчання
1. Традиційні методи навчання	
МН.1.1.	Усне викладення навчального матеріалу (розповідь, пояснення, лекція)
МН.1.2.	Обговорення матеріалу, що вивчається (бесіда, дискусія, брифінг, диспут)
МН.1.3.	Наочні методи (ілюстрація, демонстрація)
МН.1.4.	Практичні методи (лабораторна робота, практична робота, пробні вправи, творчі вправи, усні вправи, практичні вправи, графічні вправи, технічні вправи)
МН.1.5.	Методи самостійного та індивідуального навчання (рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький)
2. Активні методи навчання	
МН.2.1.	Ігрові (професійні ігри, професійний тренінг)
МН.2.2.	Неігрові (аналіз конкретної ситуації, круглий стіл, навчання через науково-дослідну роботу)
МН.2.3.	Неімітаційні (групові дискусії, індивідуальні практикуми, метод «ХОБО», активні види лекційних і семінарських занять)
3. Інтерактивні методи навчання	
МН.3.1.	Інтерактивні методи в малих групах
МН.3.2.	Інтерактивні методи в великих групах
МН.3.3.	Інтерактивні методи під час самостійної роботи

Шифр	Метод контролю навчальних досягнень
1. Попередній контроль	
МК 1.1	Вибірковий усний
МК 1.2	Фронтальний письмовий
МК 1.3	Фронтальний тестовий
МК 1.4	Фронтальний проблемний
МК 1.5	Виконання нормативу
МК 1.6	Виконання вправи
2. Поточний контроль	
МК 2.1	Вибірковий усний
МК 2.2	Колоквіум
МК 2.3	Контрольна робота
МК 2.4	Тестування
МК 2.5	Захист звіту з лабораторної роботи
МК 2.6	Захист звіту з практичної роботи
МК 2.7	Індивідуальна розрахункова робота
МК 2.8	Реферат
МК 2.9	Виконання нормативу
МК 2.10	Виконання вправи
3. Рубіжний контроль	
МК 3.1	Фронтальний письмовий
МК 3.2	Фронтальний тестовий
МК 3.3	Фронтальний проблемний
МК 3.4	Виконання нормативу
МК 3.5	Виконання вправи
4. Підсумковий контроль	
МК 4.1	Усний
МК 4.2	Письмовий
МК 4.3	Тестовий
МК 4.4	Проблемний
МК 4.5	Практичний